

Eiropas gada cīņā pret nabadzību un sociālo atstumtību – Kopsavilkums

1. Konteksts

Pēdējos gados Eiropas Savienība ir organizējusi virkni "Eiropas gadus", kas paredzēti, lai pievērstu uzmanību kādai konkrētai tēmai, kas interesē cilvēkus un organizācijas kopumā, kā arī politikas veidotājus un speciālistus. 2010. gads tika izsludināts par Eiropas gadu cīņā pret nabadzību un sociālo atstumtību ("EY2010" vai "gads"). Tā mērķis bija veicināt izpratni, veidot jaunas partnerattiecības, gūt stimulu turpmākai darbībai un iegūt stingru politisku atbalstu cīņā pret nabadzību Eiropā. Gadu iezīmēja četri vēl sīkāk izstrādāti mērķi: tiesību atzīšana; dalīta atbildība; kohēzija; un konkrēta atbalsta pasākumu īstenošana.

Neatkarīgs darbuuzņēmējs ECORYS izvērtēja, kā tika īstenots EY2010 un kāda ietekme tam ir bijusi un varētu būt nākotnē. Izvērtējumā ir iekļauts galveno dokumentu un datu pārskats; aptaujas un individuālas intervijas, kā arī padziļināti pētījumi par Eiropas gada rezultātiem Bulgārijā, Itālijā, Lietuvā, Zviedrijā un Apvienotajā Karalistē; un par pasākumu un vairāku aktivitāšu apmeklēšanu.

ES nodrošināja "gada" atbalstu kopsummā par € 17.25 miljoniem, ko papildināja ievērojams ieguldījums no dalībvalstu puses (aptuveni € 9.000.000). „Gada” laikā Eiropas Komisija un tās partneri, tostarp pilsoniskā sabiedrība, ES iestādes, valsts iestādes un citi veica virkni pasākumu, un turpmākie pamatrādītāji sniedz ieskatu par tiem:

EY2010 skaitļos:

- 29 dalībvalstis;
- 80 miljoni cilvēku ES pakļauti nabadzības riskam;
- apmēram 900 līdzfinansēti pasākumi, kurus īstenošanu veicināja atbildīgās institūcijas, kā arī iesaistīto valstu ieinteresētās puses;
- vismaz 1800 valsts un vietējā mēroga pasākumi, kuros tika izmantots logotips;
- apmēram 40 ES mēroga pasākumi (kurus organizēja ES struktūras vai arī izmantojot partnerattiecības);
- 160 vēstnieki;
- 400 000 cilvēki, kas pirmo reizi apmeklēja tīmekļa vietni www.2010againstopoverty.eu;
- vairāk nekā 10 000 drukāti/tiešsaistes raksti;
- 1200 dalībnieki Žurnālistu balvas konkursā un 60 uzvarētāji;
- 60 videoieraksti, kas tika uzņemti ES līmenī;
- masu informācijas līdzekļi sasniedza 49 miljonu skatītāju un klausītāju;
- 200 fotogrāfijas no 18 Eiropas valstīm, kuras piedalās Mākslas partneru projektā.

Svarīga "gada" iezīme bija tā, ka aktivitātes norisinājās katrā no 29 iesaistītajām valstīm, kā arī ES līmenī. Katrā valstī par īstenošanu atbildīgās iestādes koordinēja virkni pasākumus, projektus un reklāmas kampaņas, kas tika pielāgotas vietējiem apstākļiem. Informācijas un komunikācijas kampaņas Eiropas un nacionālajā līmenī veidoja būtiskāko EY2010 daļu. Četras galvenās mērķa grupas, lai sasniegt plašāku sabiedrību, bija: valsts iestādes, plašsaziņas līdzekļi, ieinteresētās puses, cilvēki, kuri piedzīvo nabadzību un sociālo atstumtību.

2. Izvērtējuma rezultāti

Tā kā "gads" risinājās ilgstošas ekonomiskās un finanšu krīzes laikā, tad tas izrādījās **ļoti svarīgs un aktuāls** lielai sabiedrības daļai. Tas nozīmēja lielāku ietekmi, bet tajā pašā laikā radīja izaicinājumu, kā komunicēt par sabiedrībai jutīgiem jautājumiem. "Gadu" papildināja pašreizējās ES iniciatīvas šajā jomā un palielināja to cilvēku redzamību, kuri piedzīvo nabadzību un sociālo atstumtību. Iesaistot NVO, sociālos partnerus un citas ieinteresētās personas, "gads" uzsvēra nepieciešamību paplašināt piedalīšanos sociālās iekļaušanas politikas izstrādē un tās īstenošanā. Atsevišķās valstīs EY2010 finansējums deva iespēju realizēt virkni neliela mēroga aktivitātes, kuras citādi nevarētu tikt īstenotas. Lielākā daļa valsts pasākumi tika organizēti, lai uzsvērtu visu galveno riska grupu vajadzības (bērnu, jauniešu, sieviešu, vecāka gadagājuma cilvēku, bezpajumtnieku, migrantu un etnisko minoritāšu).

Runājot par **efektivitāti un ietekmi**, EY20201 tika sasniegti ievērojami panākumi attiecībā uz visiem četriem EY2010 mērķiem. ES līmenī īpaši apņemšanās un konkrētas darbības ieguva augstu novērtējumu (arī ņemot vērā Padomes deklarāciju saistībā ar "gadu"). Galvenie dalībnieki valsts līmenī tomēr vēl joprojām ir piesardzīgi attiecībā uz to, cik lielā mērā līdzīgas saistības un konkrēti pasākumi iesakņosies, jo īpaši ņemot vērā pašreizējos valsts izdevumu ierobežojumus. EY2010 aktivitātes vairumā valstu aktīvi piesaistīja ieinteresētās puses, jo īpaši NVO un asociācijas. Arī ES līmenī "gads" sniedz vērtīgas iespējas ieinteresētajām pusēm tikties, lai nodibinātu sakarus un identificētu kopēju interešu jomas. Attiecībā uz ietekmi uz plašāku sabiedrību, izvērtējums liecina, ka "gada" informācija ar plašsaziņas līdzekļu starpniecību varēja sasniegt aptuveni vienu desmito daļu no Eiropas iedzīvotājiem. Viens no EY2010 mērķiem bija piesaistīt dalībniekus, kuri parasti nav saistīti ar sociālās integrācijas politiku, un tas zināmā mērā tika sasniegts valsts līmenī un varbūt mazāk ES līmenī. "Gada" laikā tika pārbaudītas vairākas īpaši novatoriskas pieejas: sociālo plašsaziņas līdzekļu izmantošana saziņai, sadarbība ar žurnālistiem un līdzdalības pieeja pasākumiem. Dažās valstīs tika konstatēti piemēri par jauninājumu ieviešanu politikā: progresīvas līdzdalības pieejas politikas plānošanai, uz pierādījumiem balstīta sociālā politika un sociālā uzņēmējdarbība. Dažas iniciatīvas radīja saites ar citām politikas tēmām, jo īpaši attiecībā uz veselību, tieslietām un finansēm.

Nacionālā līmenī "Gadam" vajadzētu atstāt **ilgstošu ietekmi** uz ieinteresēto pušu redzamību un kapacitāti, kā arī uz jaunu pieeju veicināšanu informācijas apmaiņai un sociālās iekļaušanas jautājumu risināšanai. ES līmenī pastāv piesardzīgs optimisms par augsta līmeņa notikumiem ES politikā (īpaši par nabadzības un sociālās atstumtības samazināšanas pamatmērķiem), kam palīdzēja jaunu impulsu rašanās un interese par nabadzību un sociālo atstumtību, kuru izraisīja "gads". Turklāt Padomes galīgā deklarācija pauda ES un dalībvalstu stingro apņemšanos neapmierināties tikai ar izpratnes veidošanu un dot "gadam" spēcīgu politisko mantojumu, kas nodrošina konkrētus rezultātus.

"Pagāja zināms laiks, lai izveidotu sistēmu ES un nacionāla līmenī, galvenokārt tāpēc, ka tika nolemts izmantot administratīvās struktūras, kuras jau bija akreditējusi EK, lai pārvaldītu ES finansējumu. Tomēr kopumā Nacionālās ieviešanas iestādes (National Implementation Bodies (NIBs) un ieinteresētās puses **Eiropas Komisijas "gada" pārvaldību** novērtēja kā apmierinošu. Padomdevēja komiteja, kas atbalstīja NIBs, un ES ieinteresēto pušu ekspertu grupa tika uzskatīti par vērtīgiem instrumentiem. Procedūras tika novērtētas kā skaidras un saprotamas, kaut arī sākuma stadijā tika pieprasītas sīkākas norādes. Sadarbība starp NIBs un EY2010 darba grupu notika pietiekami labi, lai gan uzdevumu sadalījums komunikāciju aktivitātēm starp ES un dalībvalstu līmeņiem ne vienmēr bija skaidrs un bez aizķeršanās. Sadarbība starp komunikāciju darbuņēmēju un nacionālajiem korespondentiem vairumā valstu bija apmierinoša, neraugoties

uz sākotnēju neskaidrību par savām lomām. Tika iesaistītas EK pārstāvniecības, kas dažās valstīs arī aktīvi organizēja savus pasākumus.

Kaut arī EY2010 ir beidzies, tam ir izdevies radīt jaunu impulsu cīņai pret nabadzību un sociālo atstumtību Eiropā. Tā rezultātā tie, kas ir iesaistīti šajā jomā, saņēma enerģijas devu un iedvesmu pastiprināt savus centienus, veicināt starpdisciplināro sadarbību un meklēt jaunus veidus, lai risinātu izaicinājumus. Šī mobilizācija ir palielinājusi galveno dalībnieku iespējas panākt izmaiņas, un spēcīga politiskā vadība no ES puses ir ietekmējusi nākotnes politiskās prioritātes. Šajā ekonomikai un sabiedrībai īpaši grūtajā laikā EY2010 atvēra daudziem cilvēkiem acis par nabadzības un sociālās atstumtības realitāti Eiropā; atzina ieinteresēto pušu un politikas veidotāju pašreizējos un potenciālos ieguldījumus un pasvītēja, cik svarīgi ir ieklausīties to cilvēku balsīs, kuri piedzīvo nabadzību un sociālo atstumtību. Tagad uzmanības centrā jābūt impulsa saglabāšanai, kuru uzsāka „gads”.

¹ Padomes deklarācija par Eiropas gadu cīņā pret nabadzību un sociālo atstumtību: *Strādāt kopā, lai apkarotu nabadzību 2010. gadā un vēlāk*, 3053. Nodarbinātības, sociālās politikas, veselības un patērētāju lietu padomes sanāksmē Briselē, 2010. gada 6. decembrī.